

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: Střední odborná škola stavební Karlovy Vary

Sabinovo

náměstí 16, 360 09 Karlovy Vary

Autor: Hana Turoňová

Název materiálu: VY_32_INOVACE_07_TKÁNĚ1_P1-2

Číslo projektu: CZ 1.07/1.5.00/34.1077

Tematická oblast : Základy přírodních věd

Datum tvorby: 29.7.2013

Datum ověření: 11.10.2013

Klíčové slovo: tkáně, epitely, pojiva, vazivo, chrupavka, kost, histologie.

Anotace: Prezentace je určena pro žáky 1-2. ročníku nástavbového studia oboru Podnikání. Definuje tkáň jako soubor buněk mající stejný tvar a vykonávající společnou hlavní funkci. Seznamuje žáky s klasifikací tkání a blíže seznamuje s pojivy.

ZÁKLADY PŘÍRODNÍCH VĚD

TKÁNĚ1

Tkáně – definice, rozdělení

-soubory buněk, které mají stejný tvar a vykonávají společnou hlavní funkci

-dělení:

- epitely**
- pojiva**
- tkáň svalová**
- tkáň nervová**

-studiem tkání se zabývá histologie

Epitely

= **výstelky**

- soubory buněk hustě k sobě přiřazených
- pokrývají povrch nebo vystýlají dutiny

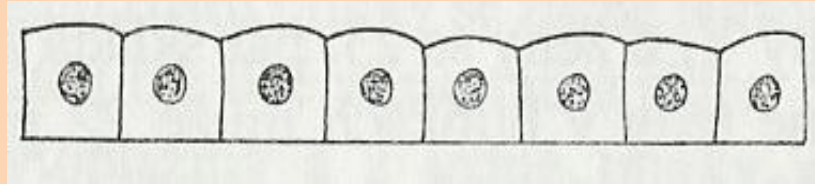
Dělení podle:

- tvaru buněk
- počtu vrstev
- funkce

Epitely podle počtu vrstev

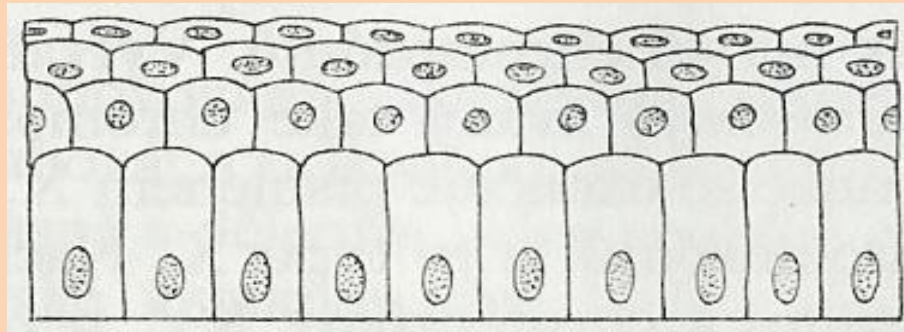
jednovrstevný epitel

-buňky uložené v jedné vrstvě

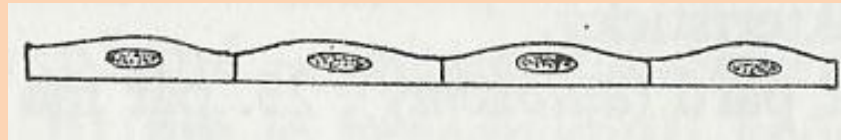
mnohovrstevný epitel

-buňky uspořádané ve vrstvách

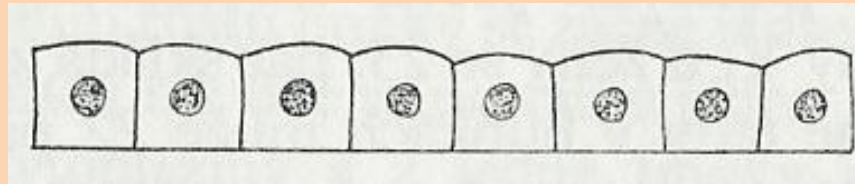

Epitely podle tvaru buněk

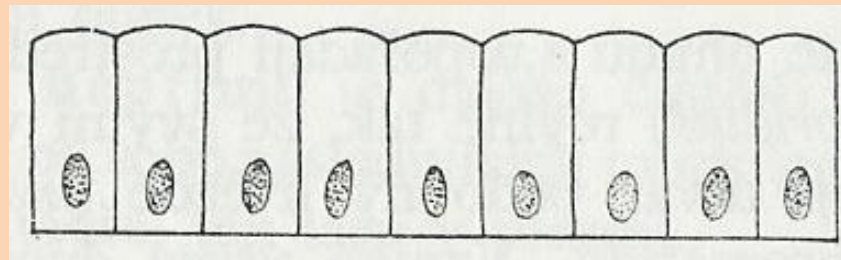
plochý epitel

krychlový epitel

válcový epitel

Epitely podle funkce

krycí epitely

-chrání před mechanickým a chemickým poškozením

žlázové epitely

-buňky vyměšují určité látky

resorpční epitely

-buňky vstřebávají určité látky

smyslové epitely

-smyslové buňky jsou dráždivé

Pojiva

Funkce:

- spojují, izolují orgány
- vyplňují prostory mezi jednotlivými orgány
- umožňují propojení různých orgnů
- poskytují oporu měkkým částem těla

Druhy pojiv

-vazivo

-tkáň chrupavková

-tkáň kostní

Vazivo

Měkká tkáň, složená z nepravidelných cípatých nebo vřetenovitých buněk, její významnou složkou jsou vlákna (vazivové fibrily) a mezibuněčná hmota.

-vlákna

- kolagenní (pevná, bílé barvy)
- elastická (pružná, nažloutlé barvy)
- retikulární (síťovitě uspořádaná)

Druhy vaziva

Druhy vaziva se určují podle množství buněk, množství a uspořádání fibril:

-řídké vazivo – měkké, poddajné, tvoří výplně jiných tkání

-tukové vazivo – řídké vazivo, v buňkách nahromaděn tuk

-tuhé vazivo – fibrily zhuštěné do svazků, drží pohromadě kosti, tvoří kloubní pouzdra a šlachy

-lymfoidní vazivo – síťovité, v síti buněk nahromaděny bílé krvinky

Vazivo

- dobře zásobeno krví prostřednictvím cév
- řezné rány vazivem se dobře hojí

řídké vláknité vazivo

Chrupavka (cartilago)

- pevná, bílá nebo nažloutlá
- okrouhlé buňky (chondrocyty), uložené jednotlivě nebo po několika v komůrkách pevné základní hmoty
- povléká kloubní konce
- tvoří hrtan, přední konce žeber, meziobratlové destičky
- ve stěnách průdušnice, v ušním boltci, nosní přepážce
- téměř bez cév
- řezné rány chrupavkou se nehojí

Chrupavka - rozlišení

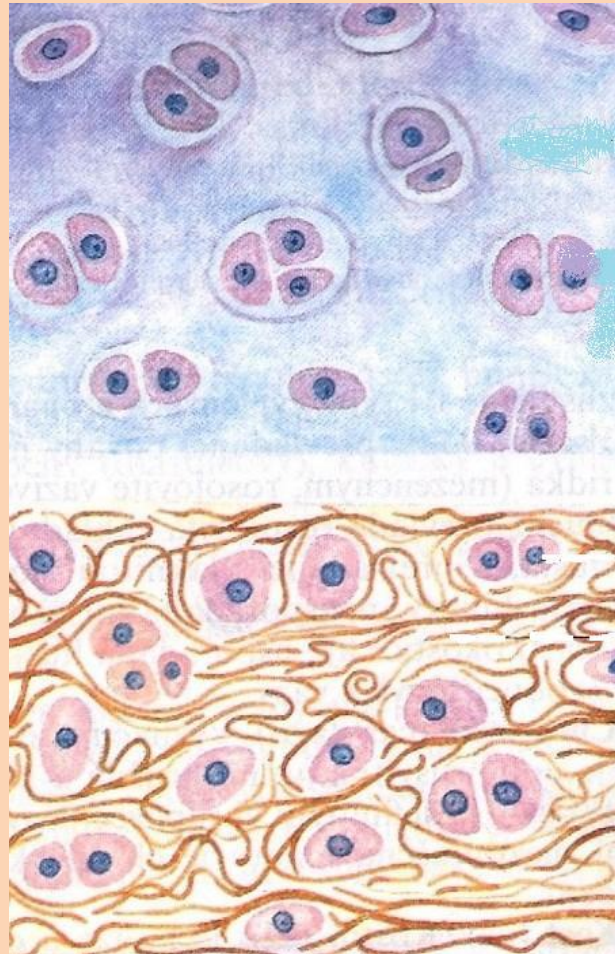
-chrupavka sklovitá (hyalinní) - fibrily nejsou patrné
(hrtanová chrupavka)

-chrupavka vazivová - obsahuje vazivové fibrily
(kloubní chrupavky, meziobratlové ploténky)

-chrupavka elastická – obsahuje elastické fibrily
(v ušních boltcích)

Chrupavka - rozlišení

hyalinní a elastická chrupavka

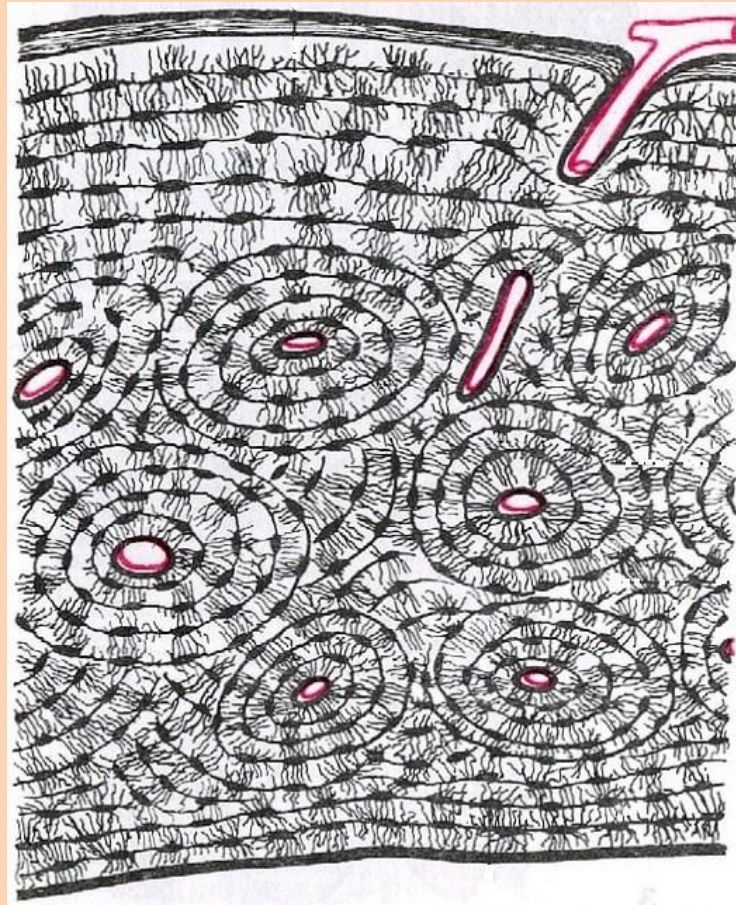
Kost (os)

- tvrdé pojivo, pouze u obratlovců
- základní hmota prostoupena fosforečnanem a uhličitanem vápenatým, dodávají pevnost, tvrdost
- osteocyty** = kostní buňky ve vytvořené kosti
- organickou pružnou hmotou je **ossein** - dětské kosti ho mají hodně → pružné a poddajné, během života přibývá vápenatých solí → pevné, ztrácejí pružnost, ve stáří křehké, snadno lámavé
- kost hojně prostoupena cévami, poraněná se dobře hojí
- osifikace** = kostnatění

Kost

výbrus kompaktní kostní tkáně

POUŽITÉ ZDROJE:

Bumerl, J. a kol. *Biologie 1 pro střední odborné školy*. Praha: SPN, 2006. ISBN 80-7235-314-4.

JELÍNEK, Jan; ZICHÁČEK, Vladimír. *Biologie pro gymnázia*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000. ISBN 80-7182-107-1.

ROZSYPAL, S. a kol. *Přehled biologie*. Praha: Scientia 1994. ISBN 80-85827-32-8.